

MV
June 16
XIV/832-aHUNGARYINDUSTRY /1700/
Building Construction /1702/STATE BUILDING FIRM IN SZOMBATHELY.

SOURCE GRAZ: A 17year-old laborer who escaped in mid-April 1956. He was employed by subject enterprise for several months, and reports about his own experiences and observations.

DATE OF OBSERVATION: August 1955 to mid-April 1956.

ENGLISH SYNOPSIS: Concerned mainly with the maintenance and repair of old buildings, the "Vas County Construction Enterprise" did its work in slipshod fashion. As a result, renovated roofs leaked and the mortar fell out of rebuilt walls, so that the same work had to be done again at additional expense.

In SZOMBATHELY's Zanáti ut, twenty skilled and fifty unskilled laborers were employed on the construction of ten apartments for Red Army officers until September 1955. Every day, the progress made and materials used were checked by a Russian colonel, who also took over the finished quarters.

Similarly, garages for the use of Soviet troops were built and completed by March 1956 farther along in the same street.

Wages were low and amounted to not more than 1,000 forint monthly for an unskilled laborer.

Although hot meals could be obtained at the enterprise's canteen, most workers preferred to bring their own cold lunches to the building sites.

EVALUATION COMMENT: A routine report on a State-run provincial building construction enterprise. The working conditions, wages and deficiencies in the construction are in line with the situation prevailing in similar construction enterprises about which ample material is available in our files.

+

+

+

/more/

A fiatal menekült 1955 augusztusától - 1956 április 15-ig mint segéd munkás dolgozott a Vas megyei Építőipari Vállalatnál, amely 1955 szeptemberig "SZOMBATHELY-i 72/1 Magasépítő Vállalat" néven működött. A munkások egymás között azt beszélték, hogy a név változás azért történt, mert a Vállalat ráfizetéssel dolgozott. A ráfizetés abból eredt, hogy nagy volt az anyagpocsékolás és lopások is gyakran előfordultak.

Az anyagpocsékolás úgy történt, hogy 1953-54-ben a Vállalat SZOMBATHELY-en a Körmen di uton, Jáki uton és Sorok utcában 24 házat épített úgy, hogy az öreg házakat, amelyek helyére az újak kerültek volna, nem bontotta le egészen, hanem a falakat meghagyták. Az öreg falakat csak kijavították és erre tetőztek, méghozzá lapos tetőt. A házak - kettő két emeletes, a többi földszintes - alig hogy elkészültek, mind egytől egyig beáztak úgy-annyira, hogy a tetőzetet le kellett bontani és újból csinálni. De nemcsak a tetőkkel volt baj, a falakról is lepotyogott a vakolat, amit szintén ki kellett javítani. Ezek a kiadások természetesen nem szerepeltek az építkezésre előírányzott összegben. Az ilyen esetek számtalanszor megtörténtek a vállalat által épített házakon - mint ahogy azt a régebben ott dolgozó munkások elmondták.

A VÁLLALAT LEÍRÁSA.

Description of Enterprise.

Sajnos a forrás a Vas megyei Építőipari Vállalat központjának pontos címét nem tudja megmondani, mivel ő mindössze kétszer járt ott. Így a központ leírását csak hiányosan tudja közölni. Egy körülbelül 10 x 10 m² alapterületű, kétemeletes ház, amelynek földszintjén a személyzeti osztály, az I. emeleten a tervező, SZTK és a felvételi irodák vannak. A II. emeleten pedig az igazgatói, normás, pénztár és könyvelési irodák találhatók. A vállalatnak a telepei a következő helyeken vannak: "A" telep a Sztalin uton, itt a villanyszerelő, vízvezeték-szerelő, gépkezelő, bádógos - és lakatos műhelyek vannak. A "D"-telep a Süptei uton van, ahol az asztalos-, autó- és traktor műhelyek és az építőanyagok raktára, valamint 10 teherautó és 15 traktor részére egy garage van elhelyezve. Erre a telepre iparvágány vezet a SZOMBATHELY-i vasútállomástól.

A vállalat azon idő alatt amíg ő ott dolgozott, SÁRVÁRON, KÓSZEGEN, CELLDÖMÖLKÖN és SZOMBATHELYEN a Zanáti uton, a Király utcában, Paragvári uton, Hollán Ernő utcában, Kossuth Lajos utcában és a Főtéren végzett építkezéseket, legtöbbször lakóházakat.

Maga a forrás a Zanáti uti építkezésnél dolgozott, ahol egy tíz lakásos, földszintes ház épült, orosz tiszték részére. Itt husz szakmunkás és 46 férfi és négy női segéd munkás dolgozott.

/more/

EGY TIZLAKÁSOS HÁZ ÉS KÉT GARÁGE ÉPÜL AZ OROSZOK RÉSZÉRE.
New Buildings Erected for Soviet Troops.

A Zanáti uti munkahelyen a munkaidő reggel hét órától délután 3/4 ótig és szombaton héttől 12.30-ig volt. Brigádokban dolgoztak. Egy brigádban hat ember volt és a vezető. A négy nő, kőművesek mellett dolgozott, ugyancsak a négy iparostanuló is, akiket a SZOMBATHELY-i Iparostanonc Iskólából küldtek a vállalatához, a szakma elsajátítására. A forrás a betonozó brigádhoz tartozott, amelynek tagjai segéd munkások voltak, legalább is így fizették őket. A brigáavezetőjük a lengyel származású KUHARCZKY Alfréd volt, aki a háború előtt jött Magyarországra családjával együtt. KUHARCZKY, - ha kérdezték tőle miért nem megy haza Lengyelországba, mindig azt felelte, "ott sem jobb, mint itt."

Amikor forrás a vállalatához került, akkor kezdték el a tizlakásos ház építését, szovjet tisztek részére. Az építkezés ideje alatt egy szovjet ezredes /NU/, aki a Zanáti uti laktanyában állomásozó orosz egység parancsnoka, minden nap megsemmisítette, hogy mennyire haladtak. A szovjet tiszt ellenőrzése igen szigorú volt, még tolmácsot is hozott magával és ezen keresztül érdeklődött, hogy milyen és mennyi anyagot használnak fel. Ebből kifolyólag nem is történt rendellenesség, mindent a legbecsületesebben végeztek, nehogy valami kifogást találjanak az oroszok. A főépítésvezető külön felhívta a munkások figyelmét a jó munkára arra hivatkozva, hogy nem akar az oroszokkal nézeteltérésbe keveredni.

A ház körülbelül 1955 szeptember vége felé készült el, amelyet az előbb említett orosz ezredes vett át, egy ugyancsak orosz százados kíséretében. A két tiszt megvizsgálta a házat a pincétől a tetőig, sőt a lakásokba még próbafűtést is végeztetett. Az átadás napján a tíz orosz tiszt be is költözött családotul a lakásokba. Köztük egy - az említett - ezredes, egy százados, öt főhadnagy és három hadnagy volt. A ház befejezése után - ugyancsak a Zanáti uton - két 60 x 15 m² nagyságú garagét kezdtek el, szintén az orosz hadsereg részére. A garage-építést is az /NU/, orosz ezredes ellenőrizte, de nem minden nap. Ennek ellenére a főépítésvezető megkövetelte a jó munkát, hivatkozva arra, hogy nem akar bajba kerülni.

A két garage átadása 1956 március 20-án volt, ugyancsak az /NU/, ezredes vette át, semmi kifogást sem találva.

Ezután pedig a SZOMBATHELY-i "Fűrészkombinát" részére - szintén a Zanáti uton - egy három emelet magasságú 15 x 15 m² alapterületű kazánház építését kezdték meg. A forrás meneküléséig - 1956 április 15-ig - a kazánház fala két emelet magasságig készült el.

/more/

A FIZETÉSEK, TERMELÉSI ÉRTEKEZLETEK ÉS ÜZEMI KONYHA.
Wages and Meals.

Fizetés havonta kétszer volt, úgy mint 10-én előleg és 26-án havi elszámolás. Ezeken a napokon úgy a szakmunkások, mint a segéd munkások, nagyon lehangoltak voltak. Mindenki zugolódott, panaszkodott, a kevés kereset miatt, de ez hiábavaló volt, mert meg sem hallgatták őket. A vezetőség azzal utasította el őket, hogy dolgozzanak többet és akkor többet keresnek.

A segéd munkások fizetése havi 800.- 1000.- forint, a szakmunkásoké 1000.- 1200.- forint között mozgott, a havi norma szerint. Sajnos a fiatal forrás nincs tisztában a normákkal, azt mondja, ehhez csak a birgá vezettek értettek, de ezek is csak a normakönyvből. A levonása havonta a három százalék öregségi és 5.- forint békekölcsön volt. Az 1955 őszi békekölcsön jegyzésnél a forrásnak 500.- forintot szabtak meg, de ő hivatkozva a havi keresetére, nem volt hajlandó csak 50.- forintot jegyeztetni. Az /NU/, békekölcsön jegyeztető, elbocsátással fenyegette, de fenyegetését nem követte tett.

A termelési értekezlet minden hónapban egyszer volt, de ezeken csak a vidéken lakó munkások jelentek meg, akiknek a vonatindulásig idejük volt. A forrás, amíg a vállalatnál dolgozott, egyetlen egy ilyen értekezleten nem vett részt, ennél fogva csak hallásból tudja az ott elhangzottakat. "Több és jobb munkát követelnek állandóan."

A vállalatnak van saját üzemi konyhája, ami a központban található, de csak ebédet főznek. Az ételt autóval hordták ki a munkahelyekre. Egy ebéd 3.30 forint, de ennek ellenére nagyon kevés munkás étkezik az üzemi konyháról, főleg azért, mert nagyon rossz ételt adnak, illetve főznek. A munkások 70-80 százaléka szívesebben fogyasztotta a magával hozott zsiroskenyeret vagy egy kis darab szalonnát kenyérrel, mintsem az üzemi konyha, "kotyvalékát" egye.

End